

Václav Hudeček: Opravdu je potřeba šetřit na špičkové kultuře? | Hanácký Večerník

HV hanackyvecernik.cz/rozhovory/vaclav-hudecek-opravdu-je-potreba-setrit-na-spickove-kulture

Martin Novotný

Houslový virtuóz Václav Hudeček je dnes nejslavnějším českým klasickým hudebníkem. Jeho vřelý vťah k Olomouci začal už v patnácti letech, kdy díky vstřícnosti tehdejšího šéfdirigenta Moravské filharmonie Olomouc Jaromíra Nohejla získal první zkušenosti s hraním před velkým publikem. V Olomouci rád vystupuje a zajímají ho i osudy filharmonie.

Jak vypadá váš letošní podzimní koncertní program, mistře? Co už máte za sebou a co vás ještě čeká?

Mám za sebou desítky koncertů jak doma, tak v zahraničí. Konečně jsem se „zbavil“ takřka všech „covidových“, neustále odkládaných termínů ke spokojenosti pořadatelů i posluchačů. Byly to náročné postpandemiové roky, kdy moje koncertní činnost byla totálně nekoordinovaná. Jezdili jsme cik cak,, abychom uspokojili všechny pořadatele, kteří měli už koncerty vyprodané a eventuální zrušení akce by je stálo 30% finanční ztráty ze vstupenek. To je totiž běžná odměna pro předprodejní agenturu. Navíc bez nároku na vyplacení grantu v případě koncertu zrušeného. Takže v podstatě pro pořadatele neřešitelný problém. Proto se koncerty, které byly už v tomto stadiu přípravy, pokud možno nerušily, vstupenky zůstávaly v platnosti a hledal se náhradní termín. Některá vystoupení se vzhledem k opakovaným lockdownům realizovala až na třetí pokus. Byl to skutečně někdy horor, ale skvělí pořadatelé a úžasné publikum nám vše vynahradili. Teď už pokračujeme koordinovaně a koncertů mně do konce roku čeká ještě spousta.

To je současnost. Vraťme se k vašim začátkům. Máte zkušenost „záračného dítěte, housle jste dostal pod stromeček, když vám ještě nebylo pět. Kdo dal rozhodující impuls k vaší cestě houslisty, jak se tehdy vychovávaly talenty a dokáže dnešní doba odhalit a rozvinout talent nejmenších dětí?

Na housle jsem začal hrát v pěti letech a to nikoliv, že by někdo v rodině objevil, že mám na to talent. Byl to prostředek, jak využít mé nadměrné energie a abych ji spotřeboval na něco jiného než na zlobení. Otec povoláním veterinář byl navíc zdatným houslistou amatérem, a tak se tento nástroj přímo nabízel. Ten termín „záračné dítě“ není v případě mladého muzikanta přesný. Zázrak by byl, kdybyste dal pětiletému děcku do rukou nástroj a ono by vám zahrálo například Paganiniho koncert, aniž by před tím housle drželo v rukách. Já jsem měl pouze větší, zcela náhodou objevený talent, než jiní moji vrstevníci a to, že jsem se „proslavil“ v poměrně mladém věku bylo

zásluhou mých pedagogů. Ale hlavně stovek hodin tvrdé dřiny. V naší zemi naštěstí stále funguje úžasná síť škol, kterým se dnes říká ZUŠky (Základní umělecké školy), což je světový unikát a kde mají možnost studovat všechny děti v naší zemi prakticky jakýkoliv umělecký obor. Za mých mladých let to byly nejdříve Hudební školy a potom Lidové školy umění, kde dostávala moje generace první odborné vedení.

Velký význam ve vaší kariéře mělo vystoupení v Londýně s Royal Philharmonic Orchestra v pouhých patnácti letech. Víme, že tomu předcházela spolupráce s Moravskou filharmonií Olomouc.

Můžete to přiblížit?

Když došlo k mému pozvání od Královské filharmonie v Londýně na koncert v jednom z nejdůležitějších míst světa, bylo mně 15 let a nikdy jsem s orchestrem nehrál. Bylo složité tak narychlo získat možnost si s orchestrem zahrát. U profesionálních orchestrů, které už měly program svých sezón hotový to bylo nemyslitelné, dokonce mně odmítli i jakýsi amatérský orchestr, s tím že zkoušejí jiný program. Já jsem si potřeboval „ohrát“ Paganiniho houslový koncert. Jediný člověk na světě, který mně dokázal v té době pomoci byl tehdejší šéfdirigent Moravské filharmonie Olomouc pan Jaromír Nohejl. Narychlo zorganizoval pět výchovných koncertů s MFO pro školní mládež a já jsem do Londýna díky němu odletěl jako zkušený pódiový matador a možná díky této jeho nezištné pomoci i uspěl a stal se tak profesionálním houslistou.

Londýnské vystoupení vás propojilo také s vynikajícím virtuosem a pedagogem Davidem Oistrachem, který vás ovlivnil umělecky i lidsky a dodnes se k letům pod jeho vedením s vděčností vracíte a připomínáte jeho umělecký odkaz. Čím na vás nejvíce zapůsobil a které další osobnosti vás nejvíce ovlivnily?

David byl nejen naprosto ojedinělou uměleckou osobností, houslový virtuóz, dirigent, pedagog. Byl současně nesmírně dobrý a skromný člověk. Zatímco jiní velcí muzikanti si i v tehdejší SSSR pořizovali západní luxusní automobily, David jezdil nejdříve starou Volhou, takzvanou Carevnou a později si pořídil Žigulíka 1500. Pomáhal nejen svým studentům tak, že s nimi například nahrával desky a jejich snímky dirigoval. Podporoval takto studenty nejen své, ale i jiných pedagogů. Což bylo v té době u nás něco naprosto nepochopitelného. Na Pražské konzervatoři někteří profesori nelibě nesli, i když jsme si vyhlídli spolužačku od „konkurenčního“ pedagoga a začali se s ní kamarádit. Měl jsem však štěstí i na mnohá další setkání se světovými Mistry. Jezdil jsem také na Mistrovské kurzy Nathana Milsteina do Zurichu. Nathan byl spolužákem Davida Oistracha od profesora Stoljarského z Oděsy. Rodina Milsteinů se po VŘSR odstěhovala na Západ a Oistrachovi zůstali v Oděse. Potkal jsem i jiné velikány hudby, Arama Chačaturjana, Dimitrije Šostakoviče, Mstislava Rostropoviče, Leonarda Bensteina, Jehudi Menuhina, Ruggiera Ricciho, Emila Gilelese. A tak bych mohlo ještě dlouho pokračovat. Většinou čím větší umělec, tím skromnější a pokornější člověk.

Jak jste se vyrovnával s postavením mezinárodní hvězdy? Přece jen v českém prostředí nebylo běžné vystupovat v zahraničí a hrát s nejlepšími světovými orchestry a na nejslavnějších pódiiích. Stal jste se celebritou, ostatně i s manželkou Evou jste se seznámil netradičně - díky Vaší roli ve filmu. Měl jste někdy období s hvězdnými manýry?

Já jsem si nikdy jako hvězda nepřipadal. Jednak jsem měl přísného otce, který na moji „normálnost“ dohlížel a potom hrát na housle na špičkové úrovni, aby vás jako sólistu zvaly světové orchestry nebylo nikdy snadné. A zvláště v době, kdy jsem začínal. Konec 60. let bylo celosvětově jedno z největších vzednutí kvalitní kultury a umění a na prestižních pódiiích vystupovali jen skutečně ti nejlepší. Každý můj

koncert byl konfrontován s Oistrachem, Koganem, Szeringem, Milsteinem a všemi dalšími velikány. Taková věc, že by si někdo pronajal proslulou koncertní síň se světově uznávaným orchestrem bylo prakticky nemožné. Udržet se na této úrovni byly hodiny a hodiny dřiny a na hvězdné manýry opravdu nebyl čas. A pokud mně moje „hvězdné“ postavení přivedlo do života mojí ženu Evu, tak zaplat' pámbu.

V minulosti patřili nejlepší světoví houslisté ke globálně známým celebritám (Oistrach, Menuhin), dnes mám dojem, že široké publikum zná spíše hráče, kteří vystupují s populárním repertoárem a hrají na elektrické housle, zároveň zdaleka nemusí splňovat tak vysoké nároky na hráčskou virtuositu. Skuteční interpretační mistři jsou daleko méně všeobecně známí. Jak se na tento jev díváte?

Bohužel současný povrchní svět, kde si takřka vše můžete zaplatit se „hvězdami“ stávají i jedinci, kteří neumí takřka nic. Musíte být dostatečně drzí, jen „šokovat“ ať už oblečením, tetováním, skandálním vystupováním a tak podobně, aby se o vás psalo. Když děláte muziku poctivě, je to těžká práce a opíjení se na večírcích a užívání omamných látek se s tím neslučuje. Potom jste samozřejmě pro určitá média, která „hvězdy“ vytvářejí nezajímavý. Zase máte ale šanci, že vám přízeň vašeho publika, které dává přednost kvalitnímu umění vydrží déle než několik sezón, než se objeví někdo, kdo udělá cokoliv, aby byl vidět.

V umělecky zralém věku věnujete spoustu času podpoře a výchově mladých talentovaných muzikantů. Jak v tomto směru vidíte budoucnost české hudby? Vždycky byla schopná dávat světu osobnosti kvalit Kubelíka, Suka, Firkušného, Hudečka, bude tento trend pokračovat i v 21. století?

Tuto činnost jsem začal provozovat na popud mojí ženy Evy. Do dnešních dnů mám stále tolik nabídek na sólová koncertní vystoupení, že jsem nemohl nikdy přijmout nabídku na pedagogický úvazek, ať už přišla ze zahraničních univerzit, nebo z našich škol. Eva vždy říkala, že by to byla škoda, abych své zkušenosti od skvělých pedagogů, jakými byli David Oistrach, Nathan Mislstein, Václav Snítal a další, které jsem v dobách svých studií získal, nebyly předány dál. Tak jsme začali pořádat letní hudební Akademii nejdříve v Kroměříži, odkud jsme se přesunuli po dvou letech do Luhačovic. Letos se konala po 27. Za tu dobu jsme darovali 25 mistrovských nástrojů, na které jsme dostali finanční prostředky od vzácných jednotlivců, firem i od některých Mistrů houslařů, kteří nám nástroj každý rok postaví. Darovali jsme 25 mistrovských smyčců, které nám každý rok věnuje Mistr smyččař a vzácný přítel Luboš Odlas. Zorganizovali jsme stovky koncertů pro naše úspěšné absolventy, ale i pro muzikanty z jiných oborů. Pořádáme už 32 let festival Svátky hudby v Praze, kde představujeme nastupující muzikantskou generaci ve spolupráci s již renomovanými umělci. Svátky hudby organizujeme i v jiných městech například v Třebíči, Litoměřicích a Luhačovicích. Na našich koncertech dostávají příležitost zcela neznámí, nicméně mimořádně talentovaní hudebníci. Za všechny bych jmenoval například Radka Baboráka, dnes jednoho z nejlepších hornistů světa, který u nás vystoupil už asi ve 13 letech. Ani za tou hornou tehdy nebyl vidět, ale hrál jako anděl. A mohl bych jmenovat desítky dalších dnes velkých jmen v oblasti takzvané vážné hudby. Houslisty Mráčka, Špačka, Vodičku, pianisty Schulmeistera, Čmejlu, pěvce Petra Nekorance, cellistu Petra Nouzovského, violistku Kristinu Fialovou a mnoho, mnoho dalších. Takřka celá současná hudební elita u nás udělala první krůčky na koncertní podia. A po těch 32 letech někteří už pomalu svojí kariéru ukončují. Navíc jsme před více jak 15 lety zahájili spolupráci s nekomerční televizí Noe. Eva pro ni vymyslela cyklus, který jsme nazvali Má vlast. Jedná se o koncerty po

památných místech naší země, kde opět prezentujeme mladé umělce ve spolupráci s těmi renomovanými. Už máme natočených přes 60 dílů.

Už jsme se dotkli Olomouce. S Moravskou filharmonií Olomouc vystupujete od mládí, zažil jste mnoho desetiletí její historie, různé osobnosti v čele. Co pro vás tento orchestr znamená?

Díky již zmíněnému bývalému šéfdirigentovi Jaromíru Nohejlovi vzpomínky na nejdůležitější rok mého profesního života a zásadní pomoc před cestou do Londýna. Krásná, více jak 50 let trvající spolupráce s tímto vynikajícím tělesem.

Existuje podle vás nějaká přímá úměra mezi kvalitou symfonického orchestru a velikostí jeho domovského města?

Velikost města a kvalita orchestru není přímo úměrná. Záleží na kvalitě muzikantů a vedení tělesa. Pochopitelně ti nejlepší se většinou koncentrují v největších městech, neboť je tam více příležitostí uplatnění. Proto se všude na světě nejslavnější orchestry vyskytují v hlavních městech v případě zemí velikostí podobné nám. Ale kvalita je dobře viditelná i na smyčcových komorních ansámblech. Například soubory jako Janáčkův komorní orchestr z Ostravy a nebo Barocco sempre giovane z Pardubic patří k tomu nejlepšímu a vůbec nejsou z Prahy.

V poslední době se diskutuje o možném institucionálním sloučení filharmonie v Olomouci s Moravským divadlem. O této záležitosti se má v následujících měsících vážně rozhodovat. Co si o tom jako jeden z nejzkušenějších a nejrespektovanějších českých umělců myslíte?

Víte, tento nesmysl se řešil v Olomouci už před 30 lety. Stačil pětiminutový rozhovor s tehdejším primátorem Martinem Tesaříkem a věc byla na 30 let vyřešená. A všichni další primátoři to respektovali.

Nevím, jaké rádce mají současní mocní v Olomouci. Symfonický orchestr rozměrů Moravské filharmonie samozřejmě může hrát operu, balet, symfonie, muzikál, pop všechno. Ale zásadní problém tohoto nesmyslu slučování orchestrů je v tom, kdy bude nově vzniklé, sloučené těleso zkoušet a kdy a kde bude večer vystupovat? Opera se zkouší dlouhé týdny, stejně tak baletní vystoupení, symfonické koncerty zhruba týden. Dále se konají také koncerty po regionu a absolvují zahraniční zájezdy. Jeden orchestr to absolutně nemůže zvládnout. Takže musíte mít stejně orchestry dva a dvojí vedení také, protože dramaturgie opery a baletu je úplně něco jiného než dramaturgie symfonických koncertů. Dědictví minulých generací v podobě kvalitních kulturních institucí bychom měli uchovávat a rozvíjet, nikoliv ohrožovat či likvidovat. A pokud je potřeba šetřit, je správné začít právě tady? Opravdu nejsou jiné zbytnější věci než právě špičková kultura?

Někteří ale říkají, že si prostě nemůžeme dovolit mít v Olomouci symfonický orchestr a že přece jde dojet za kvalitní kulturou do Brna či Vídně...? Nestačí kulturní nabídka v největších metropolích?

Tyto výmluvy jsou dalším nesmyslem. Oni jsou propagátoři této myšlenky opravdu tak naivní a myslí si, že Olomoučané seženou abonentku na Vídeňské filharmoniky, nebo do Vídeňské státní opery? A to nemluvě o cenách vstupenek a hotelů ve Vídni. A Brno? Město, kde filharmonie dodnes nemá důstojný sál?

(mn)